

Lærervejledning

Tal om økonomi

Baggrund

I perioden 2011 til 2022 har der i gennemsnit været 210.600 danskere registreret i RKI. I samme periode er antallet af lån, hvor det betales senere, steget markant.

En hyppig årsag til overdreven gældsætning er pludselige og uforudsete livsbegivenheder, som kan ramme enhver: Arbejdsløshed, skilsmisse, langvarig sygdom eller dødsfald i familien. Risikoen for at blive fanget i gældsælden er dog også ofte knyttet til forbrugslån, altså lån der ikke kræver, at man stiller sikkerhed.

Det er nemt at handle på kredit i dag. Det meste kan købes nu og betales senere: Tøj, sko, mobiltelefoner, rejser, mad... Du behøver ikke penge i pung for at købe det, du vil have. Et forbrugslån, et fakturakøb eller en afbetalingsløsning, kan på kort sigt løse problemet. Undersøgelser fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen viser, at gæld til forbrug er almindeligt blandt unge mellem 20 og 29 år.

En undersøgelse foretaget af Lowell i efteråret 2021 viser, at forbrugspresset fra sociale medier på unge voksne er højt, ikke mindst for unge kvinder. Lidt over halvdelen af de adspurgte oplever at føle sig presset til et øget forbrug på grund af sociale medier.

Hver femte unge voksen mener, at kredit får dem til at handle mere. Og syv ud af ti unge kvinder angiver, at de handler mere på grund af muligheden for at handle online.

Kombinationen af døgnåben online handel, let tilgængelig kredit og forbrugerpres gør, at mange handler for mere, end økonomien tillader og havner i en gældsælde.

Formål

Med *Tal om økonomi* ønsker Lowell at øge opmærksomheden omkring unge og forebygge risikoen for overdreven gældsætning blandt denne aldersgruppe. At starte voksenlivet med gæld kan have store konsekvenser og øger risikoen for at havne i en ond spiral. Det bliver sværere at flytte hjemmefra, få en lejlighed eller tegne et mobilabonnement. Vi ønsker at vende denne negative udvikling og har derfor udviklet et skolemateriale rettet mod 8.-9. klassetrin og gymnasieunge.

Unge har brug for viden for at få en tryk start på voksenlivet og undgå risikoen for overdreven gældsætning. Det er ikke alle, der får den nødvendige viden med hjemmefra, så et øget fokus på privatøkonomi i skolen er væsentligt for at vise unge mennesker vejen, og samtidig er det en gevinst for samfundet.

En anden grund til, at vi ønsker at sætte øget fokus på økonomi er, at mennesker, der befinder sig i en sårbar økonomisk situation, ofte foretrækker at tie om deres udfordringer. Mange føler skyld og skam og vil ikke tale med nogen om det. At turde tale om sine økonomiske problemer og at turde bede om hjælp tidligt i forløbet er vigtigt, fordi situationen risikerer at blive værre, jo længere tid der går.

Tal om økonomi

Materialet har fokus på **kredit, online shopping, sociale medier** og **overforbrug**. Vores ambition er ikke at dække alt materiale inden for området. Der findes allerede fremragende materiale om privatøkonomi, der dækker alt fra at lave et budget til opsparing og lån. Vi ønsker i stedet at supplere med en uddybende diskussion om, hvad der kan føre til overdreven gældsætning i det digitale forbruger- og kreditsamfund.

Materialet består af en *lærervejledning* og en *PowerPoint-præsentation*, der blandt andet indeholder en kort forklarende film. Der er også øvelser til klasseværelset i form af *spørgsmål om økonomi* og *samtalekort*, der nemt kan printes og bruges til gruppeøvelser.

Målgruppe

Materialet er beregnet til at blive brugt af elever i 8.- 9. klasse og gymnasieelever. Håbet er, at det kan supplere i undervisningen på gymnasiet hvor privatøkonomi ikke er en obligatorisk del af pensum. Endvidere kan materialet indgå som supplement til samfundsfag i 8.-9. klasse hvor økonomi er obligatorisk.

Kobling til læseplanen

Økonomi indgår som del af **samfundsfag** i 8.-9. klasse og omfatter bl.a.

- Privatøkonomi
- Forbrugeradfærd
- Samfundsøkonomiske sammenhænge

Privatøkonomi er som udgangspunkt ikke en del af pensum på gymnasier og HF.

Tal om Økonomi er skolemateriale produceret af inkassofirmaet Lowell.

Indhold

På de følgende sider finder du forslag til en lektionsplan, en øvelse, ordliste med mere. Lektionsmaterialet kan downloades gratis på nettet, <https://www.lowell.dk/lowell/vores-sociale-ansvar/lærervejledning/> og består af:

Spørgsmål om økonomi

Spørgsmålene om økonomi har til formål at øge ens bevidsthed om, hvordan man bliver påvirket af og agerer i det digitale forbruger- og kreditsamfund.

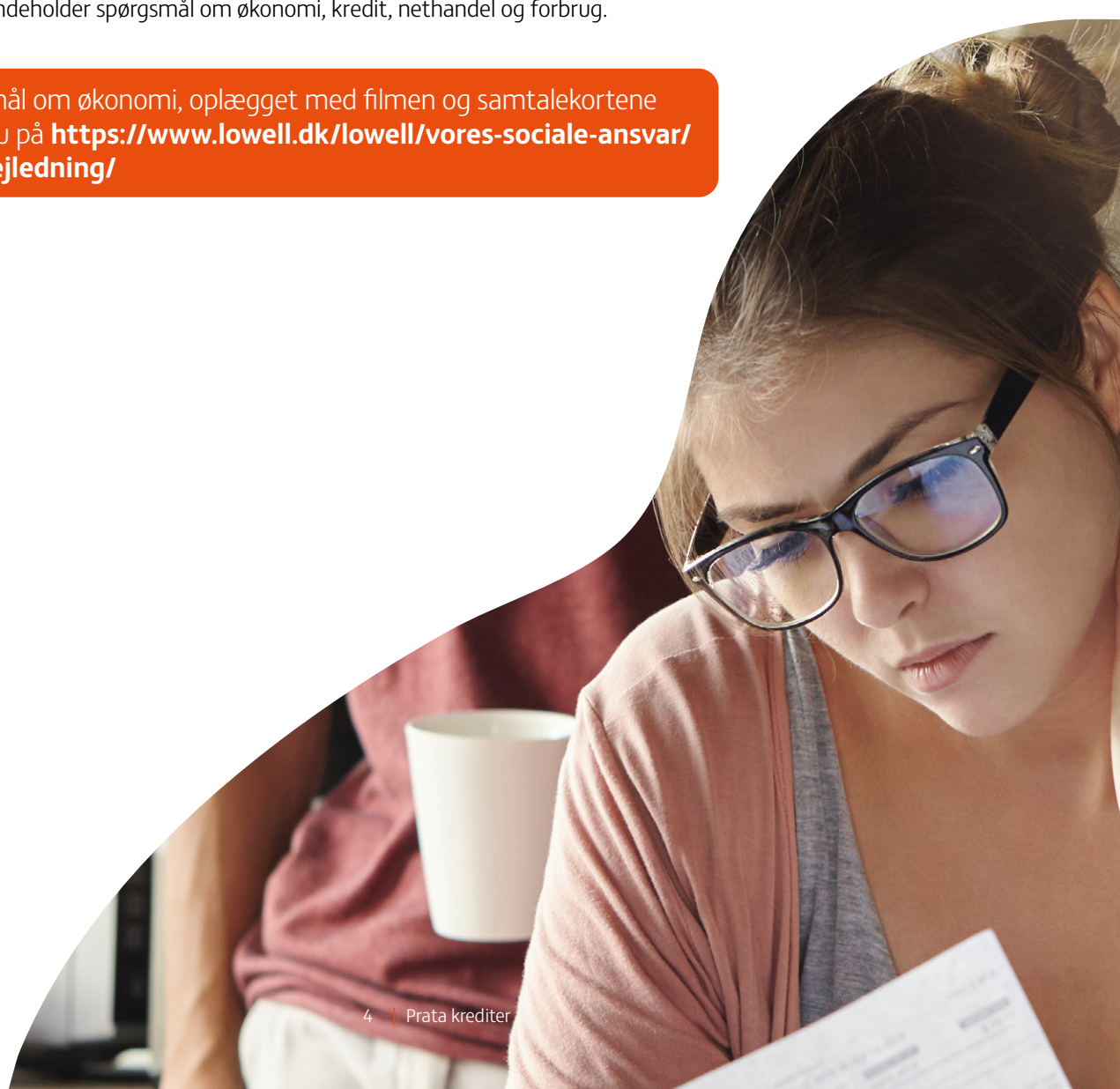
En powerpoint præsentation og en film

Præsentationen består af i alt 25 slides og starter med en film på cirka 2 minutter. De forskellige slides indeholder blandt andet fakta om overdreven gældsætning og de mest almindelige årsager til gældsætning. De præsenterer også begreber som forbrugslån, kredit og renter.

Talekort

Kortene indeholder spørgsmål om økonomi, kredit, nethandel og forbrug.

Spørgsmål om økonomi, oplægget med filmen og samtalekortene finder du på <https://www.lowell.dk/lowell/vores-sociale-ansvar/lærervejledning/>

Forslag til lektionsplan

1. Lektionen kan starte med, at eleverne gennemgår **spørgsmålene om økonomi**. De indeholder en kort introduktion til emnet for at give baggrund og viden. Eleverne skal herefter svare på en række spørgsmål, der med en kombination af seriøsitet og humor har til formål at øge deres bevidsthed om, hvordan man bliver påvirket af og agerer i det digitale forbrugs- og kreditsamfund. De første slides i PowerPoint-præsentationen indeholder information om, hvor eleverne kan finde spørgsmålene.

2. Gennemgå **præsentationen** som indeholder i alt 25 slides og starter med en film på cirka 2 minutter. Præsentationen er beregnet til formidling om overdreven gældsætning. Den indeholder fakta om gæld, de mest almindelige årsager til gæld, hvad du skal gøre, hvis du kommer i gæld og råd til, hvordan du undgår gældsfordringer. Den gennemgår også begreber som forbrugslån, kredit, renter og gældssanering. Når gennemgangen er afsluttet, kan man fortsætte med øvelsen "de fire hjørner" inden gruppediskussionerne.

Øvelse

"De fire hjørner"

- Vælg et eller flere spørgsmål fra spørgsmål A, B og C.
- Fortæl klassen, hvordan øvelsen fungerer, og hvad formålet er (diskuter kredit og forbrug).
- Stil spørgsmålet tydeligt, så alle elever forstår det.
- Læs derefter svarmulighederne op og udpeg fire hjørner i klasselokalet, der hver repræsenterer de forskellige muligheder. Når alle svarmulighederne er præsenteret, går eleverne til den svarmulighed, de hver især er enige i.
- Lad eleverne i hver svarmulighed tale med hinanden om, hvorfor de står, som de gør. Elever, der skifter mening, kan skifte hjørne under øvelsen.
- Lad hver gruppe begrunde, hvorfor de valgte at stå i netop det hjørne.

Spørgsmål A: Kunne du finde på at købe for eksempel en ny mobiltelefon eller tøj for lånte penge/på kredit?

- Hjørne 1: Ja
- Hjørne 2: Nej
- Hjørne 3: Ved ikke
- Hjørne 4: Måske

Spørgsmål B: Påvirker de sociale medier dit forbrug?

- Hjørne 1: Ja
- Hjørne 2: Nej
- Hjørne 3: Ved ikke
- Hjørne 4: Måske

Spørgsmål C: Får online shopping dig til at købe mere, end du havde planer om?

- Hjørne 1: Ja
- Hjørne 2: Nej
- Hjørne 3: Ved ikke
- Hjørne 4: Måske

Diskussion

Del **talekortene** ud. De indeholder spørgsmål I kan diskutere. Der er ingen facit eller svar, der er mere rigtige end andre. Spørgsmålene er på en A4-side, som nemt kan printes ud på www.lowell.se/prata-krediter

Formålet med spørgsmålene er, at få eleverne til at tale om de forskellige årsager til overdreven gældsætning, nethandel og overforbrug.

Konklusion

Bed de enkelte grupper om at sammenfatte, hvad de er kommet frem til.

Ordliste

Ord og begreber som er gode at kende:

Amortisering: Tilbagebetaling af gæld i regelmæssige rater, for eksempel en gang om måneden.

Betalingspåkrav: Betaler du ikke en regning, hvor fristen for betaling er udløbet, så modtager du en rykker. Hvis du forsat ikke betaler, kan du i sidste ende modtage et betalingspåkrav fra fogedretten.

Et betalingspåkrav er en forenklet inkassoprocess, hvor regningen bliver bekræftet. Det gælder dog kun for krav på under 100.000 kr., og hvor der samtidig ikke er gjort indsigelser mod kravet.

Fakturagebyr: Hvis du vælger at betale for et køb ved at få tilsendt en faktura, kan der tillægges et fakturagebyr. Gebyret bliver opkrævet, da det skal dække virksomhedens omkostninger ved fremsendelse af fakturaen.

Forbrugslån: Lån der optages til forbrug i form af for eksempel tøj, sko eller lign. De kan have forskellige navne, for eksempel privatlån eller lån uden sikkerhed. Forbrugslån har en højere rente end realkreditlån og banklån, fordi långiver ofte ikke kræver, at man skal stille sikkerhed for lånet. Hvor et realkreditlån/banklån for eksempel har boligen som sikkerhed.

Gebyr: Når du optager et lån eller betaler i rater for et køb lidt ad gangen, opkræver virksomheden gebyrer for at dække sine omkostninger. Eksempler på gebyrer er oprettelsesgebyr og anmeldelsesgebyr.

Gæld: Penge du har lånt og er forpligtet til at betale tilbage.

Hurtig lån/Kviklån: SMS-lån eller online lån på mindre beløb. Ofte skal disse lån betales hurtigt tilbage og har en høj rente. De samlede omkostninger for denne type lån kan være meget høje.

Kredit: Når man køber noget, men udskyder betalingen til senere, så køber man på kredit. Det kan være et køb, der betales for næste måned, eller hvor betalingen er delt.

Køb på kredit må ikke stå anført som den første betalingsmulighed, når du handler online. Den første mulighed skal være at betale direkte for eksempel via Dankort/VISA

Kredittjek: Banker eller andre der låner penge ud tjekker, at man har mulighed for at tilbagebetale lånet og renterne. Kredittjekket er et krav for långivere og skal mindske risikoen for, at folk optager lån de ikke kan betale tilbage, og samtidig sikre at långivere får deres penge igen.

Lån: En måde at få råd til noget, du har brug for. Måske en bolig, eller noget du gerne vil købe. Udover beløbet du låner, betaler man også gebyrer og renter.

Pant: Et lån med boligen som sikkerhed. Det er ofte ved realkreditlån, som har en lavere rente end forbrugslån.

Renter: Banker eller andre der låner penge ud, opkræver renter af lånet. Renten er sat i procent og er den pris du skal betale for at låne penge. Hvor høj renten er, afhænger af kutyme eller hvor risikabelt långiveren mener, det er at låne pengene ud.

Ratebetaling: Når du ikke betaler for et køb på én gang, men betaler i små rater hver måned. Den betalingsmetode må ikke stå anført først eller være forhåndsvalgt, når du handler online. Den første mulighed skal være at betale direkte.

RKI: Ribers Kredit Information er et register, hvor virksomheder kan registrere personer og virksomheder som værende dårlige betalere. Registeret bruges ofte af långivere til at indhente kreditoplysninger.